

ARBETSMILJÖ
VERKET

Att köpa maskiner

Att köpa maskiner

De grundläggande hälso- och säkerhetskraven och CE-märket

EU:s maskindirektiv är överfört till svenska regler, huvudsakligen i Arbetsmiljöverkets föreskrifter, Maskiner, AFS 2008:3. I föreskrifternas bilaga 1 finns de grundläggande hälso- och säkerhetskraven.

Tillverkare och importörer har ansvaret för att de maskiner de släpper ut på marknaden uppfyller kraven.

En arbetsgivare får endast använda maskinerna om de uppfyller de grundläggande hälso- och säkerhetskraven. Köparen måste därför vara uppmärksam på att de nya maskinerna verkligen uppfyller kraven.

Med maskin avses fler produkter än maskiner

Med maskin avses följande produkter:

- maskiner,
- utbytbar utrustning,
- säkerhetskomponenter,
- lyftredskap,
- kedjor, kättingar, linor och vävband,
- avtagbara mekaniska kraftöverföringsanordningar.

Vissa maskiner omfattas inte av maskindirektivet, se 2 § i AFS 2008:3, Maskiner.

Ansvaret för de olika aktörerna

Begreppen är viktiga

För att rätt förstå det som beskrivs måste man känna till följande begrepp:

IMPORTÖR – för in maskiner till EES från ett land utanför EES (omfattar EU-länderna samt Norge, Lichtenstein och Island).

DISTRIBUTÖR – varje fysisk eller juridisk person som tillhandahåller en maskin på den svenska marknaden räknas som distributör.

Du måste själv förvissa dig om att maskinen är säker

Du kanske redan vet att en maskin måste vara CE-märkt när den släpps ut på marknaden. CE-märkningen anger endast att maskinen – enligt tillverkarens uppfattning – uppfyller direktivets grundläggande hälso- och säkerhetskrav.

Du måste – som användare – själv försöka förvissa dig om att maskinen verkligen är säker att använda. För att kunna göra det är det viktigt att du vet vilka krav som ställs på tillverkaren.

Innebär CE-märkningen någon garanti för säkerhet?

– Nej, den betyder bara att tillverkaren anser att maskinen uppfyller kraven. Köparen bör därför själv försöka förvissa sig om att maskinen är säker.

En tillverkare ska:

- skicka med bruksanvisning med information om idrifttagande, användning, underhåll samt reparation,
- skriftligen intyga att maskinen uppfyller kraven i Maskindirektivet med dokumentet "EG-försäkran om överensstämmelse",
- sätta på CE-märke för att visa att maskinen uppfyller kraven.

Importören har ansvar när en maskin importeras från ett land utanför EES

Det är importören av en maskin från ett land utanför EES som är skyldig att se till att maskinen som förs in i EES uppfyller kraven.

När man för in en maskin från ett land inom EES betraktas man som distributör och har då också vissa skyldigheter.

En rad krav ställs på distributörer av maskiner

En distributör ska kontrollera att maskinen åtföljs av en "EG-försäkran om överensstämmelse", på något av de officiella språken inom EES och en "Bruksanvisning i original" på något av de officiella språken inom EES samt att maskinen är märkt med:

- Tillverkarens företagsnamn och fullständiga adress.
- Maskinens beteckning.
- CE-märkning.
- Serie- eller typbeteckning.
- Eventuellt serienummer.
- Tillverkningsår.

En distributör som för in en maskin i Sverige ska informera på svenska

En distributör som för in en maskin i Sverige ska tillhandahålla:

- en översättning till svenska av "Bruksanvisning i original",
- en översättning till svenska av "EG-försäkran om överensstämmelse" om det inte finns sådan i original, och
- alla skriftliga eller muntliga upplysningar och varningar som inte utgörs av lättförståeliga symboler eller piktogram, på svenska.

En distributör får bara tillhandahålla en maskin om den dokumentation, de upplysningar och de varningar som anges ovan, levereras med maskinen.

Att tänka på inför inköpet

Det här behöver du veta när du ska köpa en maskin

Före köpet ska du tänka på:

- vad maskinen ska användas till,
- när och hur den kommer att användas,
- vilken kompetens användaren har,
- hur motsvarande maskiner från andra tillverkare ser ut,
- rengöring och underhåll,
- buller och vibrationsnivåer,
- ergonomiska aspekter.

Om ditt företag ofta köper maskiner så är det lämpligt att företaget har särskilda rutiner för inköp av maskiner. När man köper en komplex specialbyggd maskin är det viktigt att diskutera med den presumtive leverantören som kan bidra med råd om olika möjligheter och lösningar.

Undersök maskinen när den levereras

Det är viktigt att man själv undersöker maskinen och försöker förvissa sig om att den verkligen är säker.

Mycket av det som gäller säkerheten syns direkt. Andra saker kan upptäckas om man tar sig tid att gå igenom maskinen lite noggrannare. Man kan jämföra med andra liknande maskiner.

Om den köpta maskinen inte är säker

Om maskinen inte är säker; *Använd den inte!* Kontakta tillverkare eller leverantör och försök att få säkerhetsbristerna åtgärdade eller köpet upphävt. Informera Arbetsmiljöverket.

Om man låter sina anställda använda osäkra maskiner så kan det hända olyckor. Olyckor kostar pengar och kostnaderna kan bli avsevärt större än man först tror. Det kan bli fråga om böter, ersättning till den skadade, kostnader för att åtgärda maskinens brister och sist men inte minst kan det ge företaget dåligt rykte.

”Gamla” maskiner

Maskiner som släppts ut på marknaden före den 29 december 2009 och uppfyllde kraven enligt gamla maskindirektivet får givetvis även fortsättningsvis distribueras och användas.

CHECKLISTA

Vid leverans:

- Titta efter CE-märkning.
- Kontrollera att det finns EG-försäkran om överensstämmelse.
- Kontrollera att bruksanvisningen är på svenska.
Den ska beskriva hur maskinen installeras, tas i drift, används och underhålls.
- Kontrollera att alla varningsskyltar är lätta att förstå.

Vem kontrollerar att reglerna följs?

Myndigheterna i EU:s medlemsländer ska övervaka och ingripa mot produkter som inte uppfyller gällande krav. I Sverige utför flera myndigheter marknadskontroll. Arbetsmiljöverket ansvarar för marknadskontroll av maskiner.

Det är först när en maskin släpps på marknaden eller tas i drift som övervakning och ingripande kan ske.

Arbetsmiljöverkets marknadskontroll av maskiner

Vi utför marknadskontroll av maskiner innan de nått brukarna genom insatser mot tillverkare, återförsäljare eller vid besök på mässor och utställningar. Arbetsmiljöverkets kontroll av produkter på arbetsplatser kan också leda till ingripanden i form av marknadskontroll.

Om det är motiverat ur risksynpunkt kan tvångsåtgärder riktas mot tillverkare, importörer och distributörer. Exempel på åtgärder är förbud mot försäljning, förbud att ta i drift och återkallande av produkter eller varningsinformation. Har inte certifieringsreglerna följts är detta åtalbart.

Arbetsmiljöverkets information

- www.av.se
- **Temasida Maskiner.**
- **Temasida Marknadskontroll och CE-märkning.**
- **Broschyr CE-märkning och produktsäkerhet, ADI 468 och Regler för maskiner, ADI 438.**

ARBETSMILJÖ
VERKET

**Fler exemplar av denna
trycksak beställs från**

Arbetsmiljöverkets
publikationsservice
112 79 Stockholm
Telefon: 08-730 97 00
Fax: 08-735 85 55
E-post: publikationsservice@av.se
www.av.se

Best nr **ADI 523**

Vår vision: Alla vill och kan skapa en bra arbetsmiljö

Foto: NASA